

Täysistunto

Maanantai 15.6.2026 klo 16.25

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi poliisilain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 182/2025 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 12/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 12/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu alkaa. Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Peltokangas, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.49 **Mauri Peltokangas ps** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Ehdotetulla lainsäädännöllä muutetaan poliisin ja muiden turvallisuusviranomaisten tiedonsaanti- ja tiedonluovutusosoikeuksia koskevaa sääntelyä. Esityksen tavoitteena on, että poliisilain ja poliisin henkilötietolain sääntely mahdollistaa tehokkaan ja toimivan tiedonvaihdon poliisin ja muiden viranomaisten sekä poliisin ja yksityisten tahojen välillä erityisesti rikostorjunnan tehostamiseksi ja yhteiskunnan turvallisuuden takaamiseksi. Tarkoituksena on, että sääntely vastaa nykyistä paremmin muuttuneen toimintaympäristön vaatimuksia.

Poliisin mahdollisuuksia luovuttaa tietoja myös omasta aloitteestaan ehdotetaan selvennettäväksi. Lisäksi poliisin tiedonsaantia sosiaali- ja terveydenhuollosta muun muassa rikosten ennalta estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi sekä kadonneiden löytämiseksi selkeytetään. Poliisilain ja poliisin henkilötietolain kansallista tiedonvaihtoa koskevaa sääntelyä selkeytetään ja ajantasaistetaan myös siten, että sääntelyssä huomioidaan nykyistä paremmin voimassa oleva yleislainsäädäntö. Rajavartiolaitosta, Tullia, Puolustusvoimia ja Maahanmuuttovirastoa koskevaan sääntelyyn ehdotetut muutokset tukevat sääntelyn tavoitteita näiden viranomaisten toiminnan näkökulmasta.

Ehdotetuilla lainmuutoksilla pyritään hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti poistamaan tietojenvaihdon esteitä muun muassa rikostorjunnassa, lisäämään poliisin mahdollisuuksia luovuttaa salassa pidettäviä tietoja muun muassa rikosten estämiseksi ja turvallisuuden takaamiseksi sekä vahvistamaan kansallista turvallisuutta ja yhteiskunnan kriisinkestävyyttä. Lainmuutoksilla pyritään myös varmistamaan, että poliisin kansallista tiedonvaihtoa koskevat säännökset tukevat viranomaisyhteistyötä ja erityisesti hallinnollisen rikostorjunnan tarpeita.

Hallintovaliokunta on kiinnittänyt vuoden 2021 sisäisen turvallisuuden selontekoa koskevassa mietinnössään ja monissa muissa yhteyksissä huomiota viranomaisten väliseen tiedonkulkuun liittyviin haasteisiin ja pitänyt välttämättömänä, että toimivaltaisilla viran-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 67/2026 vp

omaisilla on käytössään kaikki olennainen tieto, jota tarvitaan sisäisen turvallisuuden erilaiisiin ughiin varautumiseksi, uhkatilanteiden ennaltaehkäisemiseksi ja sujuvan viranomaisyhteistyön varmistamiseksi.

Arvoisa rouva puhemies! Aiemmin keväällä käsitellyssä kuluvan vaalikauden sisäisen turvallisuuden selontekoa koskeneessa hallintovaliokunnan mietinnössä keskiössä olivat turvallisuusympäristön muutosten vaikutukset sisäiseen turvallisuuteen ja viranomaisten toimintaympäristöön. Poliisin toimintaympäristön voidaan todeta muuttuneen merkittäväällä tavalla, mikä on tuonut mukanaan uusia haasteita myös tiedonvaihdon näkökulmasta. Yhteiskunnan digitalisaatio ja siihen liittyvä teknologinen kehitys, tietomäärien kasvu sekä asioiden siirtyminen tietoverkkoihin on aiheuttanut tietoverkkorikollisuuden huomattavaa kasvua ja niin sanotun perinteisen rikollisuuden siirtymistä tietoverkkoihin. Erityisesti huumausainekauppaa siirretään yhä enemmän tietoverkkoavusteiseksi. Lisäksi laitton asekauppa, petos- ja talousrikollisuus, viharikokset, uhkailu ja kiristäminen sekä monimuotoinen seksuaalirikollisuus verkossa jatkavat kasvuaan kansainvälisesti. Rikolliset toimivat laajasti myös verkon niin sanotulla pimeällä puolella. Avoimesta sekä pimeästä verkosta on tullut merkittäväällä tavalla myös lainvalvontaviranomaisten ja muiden viranomaisten toimintaympäristöä viimeisen vuosikymmenen aikana. Yhteiskunnan digitalisoituminen ja ihmisten verkottuminen esimerkiksi erilaisiin sosiaalisen median palveluihin on tapahtunut todella nopeasti ja niin nopeasti, ettei lainsäädäntö ole pysynyt kerta kaikkiaan mukana. Myös ammattimainen ja järjestäytyneet rikollisuus on viime vuosina lisääntynyt. Suomessa on tehty havaintoja myös paikallisista rikollisverkostoista, niin sanotuista katujengeistä.

Arvoisa rouva puhemies! Poliisi ja muut sisäisen turvallisuuden viranomaiset ovat ensivasteen viranomaisia useimmissa turvallisuuteen liittyvissä tilanteissa arkipäivän onnettomuuksista aina vakaviin turvallisuusuhkiin ja poikkeusoloihin, mukaan lukien erilaiset hybriditilanteet. Hallintovaliokunta korostaa eri viranomaisten ja hallinnon tasojen yhteisen tilannekuvan merkitystä jatkuvasti muuttuvassa ja vaikeasti ennakoitavassa toimintaympäristössä. Yhteisen tilannekuvan muodostaminen edellyttää sujuvaa ja oikea-aikaista tiedonkulkua eri toimijoiden välillä. Kansallinen ja kansainvälinen poikkihallinnollinen yhteistyö on välttämätöntä jatkuvasti monipuolistuvien turvallisuusuhkien ennakoinnissa ja torjunnassa.

Perustuslakivaliokunta ja sosiaali- ja terveysvaliokunta ovat antaneet esityksestä lausunnot. Perustuslakivaliokunnan lausunnosta ilmenevät säätämisyjärjestyshuomautukset koskevat 1. lakiehdotuksen 4 luvun 3 §:n 1 ja 2 momenttia, 4 luvun 5 §:ää ja 7 luvun 2 §:n 1 ja 2 momenttia, 3. lakiehdotuksen 20 §:n 1 ja 2 momenttia, 20 a §:ää ja 4. lakiehdotuksen 17 a §:n 1 ja 2 momenttia sekä 5. lakiehdotuksen 2 luvun 14 §:n 1 ja 2 momenttia, 2 luvun 14 a §:ää ja 4 luvun 2 §:n 1 ja 2 momenttia.

Hallintovaliokunta viittaa säätämisyjärjestyshuomautusten osalta lakiehdotusten edellä mainittuihin säädöksiin tekemiinsä muutosehdotuksiin. Valiokuntien lausunnoissa esitetyt huomautukset ovat koskeneet erityisesti tietojen saamista yksityiseltä yhteisöltä ja henkilöltä, tietojen saamista sosiaali- ja terveydenhuollosta sekä salassa pidettävien tietojen luovuttamista. Hallintovaliokunta on käsitellyt esiin nostettuja seikkoja perusteellisesti mietinnön yleisperusteluissa sekä tarkentanut niitä vielä yksityiskohtaisissa perusteluissa. Valiokunta ehdottaa eräitä muutoksia esimerkiksi perusterikoksia koskevaan sääntelyyn, joka koskee tietojensaantia sosiaali- ja terveydenhuollosta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 67/2026 vp

Hallintovaliokunta toteaa mietinnössään, että ehdotetun sääntelyn tehokas toimeenpano edellyttää sääntelyn soveltamista koskevaa koulutusta ja ohjeistusta. Valiokunta toteaa erityisesti uuden, tietojen saamista sosiaali- ja terveydenhuollosta koskevan sääntelyn osalta, että huomiota tulee kiinnittää niin sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten kuin poliisin, Rajavartiolaitoksen ja Tullin henkilöstön kouluttamiseen sekä yhteisiin ohjeistuksiin ja toimintamalleihin. Lisäksi on tärkeää, että lainsäädännön toimeenpanoa ja vaikutuksia arvioidaan.

Arvoisa rouva puhemies! Hallintovaliokunta ehdottaa, että eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen 182/2025 vp sisältyvät 8. ja 9. lakiehdotuksen ja että eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen sisältyvät 1.—7. ja 10. lakiehdotuksen.

Mietintöön on jätetty kaksi vastalauseetta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Garedeu.

17.57 Kaisa Garedeu ps: Arvoisa puhemies! Maailma muuttuu vauhdilla ja rikolliset ovat valitettavasti usein askeleen edellä, ja siksi myös rikosten torjunnan tapoja on päivitettävä. Poliisille tullaan nyt turvaamaan tiedonsaantioikeudet, joita tarvitaan rikosten ratkaisemiseen. Poliisilakiin saadaan pian voimaan muutokset, jotka tulevat tehostamaan poliisin ja muiden viranomaisten välistä tietojenvaihtoa. Muutos on tarpeen rikosten ennalta estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi.

Rikollisjengit liikkuvat helposti Euroopan maiden rajojen yli. Ruotsalaiset järjestyneen rikollisuuden ryhmät pyörittävät pian Suomen huumekauppaa lähes täysin. Lisäksi osa rikollisuudesta ja huumekaupasta on jo siirtynyt verkkoon. Jotta poliisi pystyy seuraamaan, ennaltaehkäisemään ja ratkaisemaan näitä rikoksia, on poliisille ensiarvoisen tärkeää taata pääsy tarvittaviin tietoihin esimerkiksi Rajavartiolaitokselta ja Tullilta. Ja tietenkin myös toisin päin: poliisien tiedoista voi olla merkittävää hyötyä rajavalvojille.

Lisäksi Maahanmuuttovirastolle tulee oikeus saada tieto eräistä etsintäkuulutuksista sekä velvollisuus ilmoittaa poliisille, jos etsintäkuulutettu henkilö ilmaantuu Migrin toimintoihin.

Arvoisa puhemies! Tässä, kuten lukemattomissa muissakin perussuomalaisen sisäministeri Rantasen erinomaisissa lakimuutoksissa, on pohjimmiltaan kyse kansallisen turvallisuuden ja kriisinkestävyuden parantamisesta.

Suomalaiset todellakin ansaitsevat turvallisen maan. Tällä hetkellä olemme maailman turvallisimpien maiden listan sijalla numero 9, yhtä pykälää korkeammalla kuin vuonna 2025. Pohjoismaista ainoastaan Islanti on meitä edellä. Ruotsi puolestaan on sijalla 40 — arvatkaapa, minkä takia? Täysin epäonnistuneen maahanmuuttopolitiikan takia, ja meillä on Ruotsin kanssa avoin raja. Siksi jokainen viranomaisten toimintaedellytysten parannus, rikoslain tiukennus ja maahanmuuttopolitiikan kiristys on tässä ajassa aivan välttämätöntä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Päivi Räsänen, olkaa hyvä.

18.00 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Tässä esityksessä poliisilaisissa säädettyjä tiedonsaanti- ja tietojenluovutussäännöksiä ehdotetaan muutettavaksi niin, että ne mahdollistaisivat nykyistä paremmin poliisin tietojenvaihdon muiden viranomaisten kans-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 67/2026 vp

sa muun muassa rikosten ennalta estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi. Nämä tavoitteet ovat erittäin tärkeitä, ja totean tähän alkuun, että olen toki tämän esityksen takana, vaikka joitakin huolia tähän liittyykin.

Poliisilakiin lisättäisiin muiden säädösten ohella uusi säännös poliisin mahdollisuudesta saada tietyin edellytyksin henkilön henkilöllisyys- ja läsnäolotieto yksittäisissä tapauksissa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelunantajalta. Erityisesti tästä näkökulmasta sosiaali- ja terveysvaliokunta otti tähän esitykseen kantaa. Tämä tietojensaanti sosiaali- ja terveydenhuollosta tarkoittaa sitä, että poliisilla olisi mahdollisuus saada salassapitosäännösten estämättä tieto henkilön läsnäolosta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelunantajan toimitiloissa tietyinä aikana ja myös tieto läsnä olleen henkilön henkilöllisyydestä, jos tieto on välttämätön. Tämä sana ”välttämätön” on tässä yhteydessä tärkeä huomioida, koska mitä tahansa tietoa ei voi luovuttaa.

Ne tilanteet, joissa näitä tietoja esimerkiksi sairaalasta tai terveyskeskuksesta tai vaikkapa fysioterapeutin vastaanotolta voisi saada, liittyvät esimerkiksi tilanteisiin, joissa on kysymys sellaisen rikoksen paljastamisesta ja selvittämisestä, josta laissa säädetty ankarin rangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta. Tämä tuo aikamoisen muutoksen nimenomaan terveystalouden tarjoajien, terveydenhuollon henkilöstön, näkökulmasta. Tähän saakka se raja on ollut kuusi vuotta, millä millään tavalla voidaan tätä salassapitovelvollisuutta ikään kuin raottaa. Nyt tiedämme kaikki, että kaksi vuotta on melko alhainen taso. Se sisältää hyvin suuren määrän erilaisia mahdollisia rikoksia.

Lisäksi voidaan tätä salassapitoa ohittaa, jos tieto koskee henkilöä, jonka voidaan olettaa syyllistyneen rikokseen tai jota on syytä epäillä rikoksesta, tai myös rikoksen uhria, eli hänestään voidaan antaa tieto, ja myös tilanteissa, joissa henkilö aiheuttaa omalla käytöksellään esimerkiksi sairaalassa tai terveyskeskuksessa työntekijöille henkeä, terveyttä tai omaisuutta uhkaavan vaaran. Tämähän on tietenkin hyvä, että poliisilla on mahdollisuus mennä selvittämään myös esimerkiksi lääkäriin tai sairaanhoitajaan kohdistuvia mahdollisia uhkatilanteita ja rikoksia nykyistä helpommin. Samoin tämä mahdollistetaan myös kadonneen tai kadonneeksi epäillyn tai mahdollisesti hengen tai terveyden vaarassa olevan henkilön löytämiseksi.

Hallintovaliokunta lisäsi tähän 5 §:ään, joka koskee tietojensaantia sosiaali- ja terveydenhuollosta, että ensimmäisen momentin perusteella saatuja tietoja eli tätä kahden vuoden vankeusrajaa koskevia tietoja saa käyttää vain siihen tarkoitukseen, jota varten kyseiset tiedot on saatu, mikä on mielestäni kyllä hyvä täsmennys ja hyvä lisäys.

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan asiantuntijakuulemisissa, täytyy kyllä tunnustaa, aika kriittisiä lausuntoja tuli. Eli vaikka tämän esityksen katsottiin parantavan sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköissä työskentelevien ja asioivien henkilöiden turvallisuutta ja omaisuudensuojaa, niin siihen kohdistui kuitenkin myös huolia. Nimittäin keskeisenä huolena nousi esiin se, miten tässä esityksessä varsin kevyidenkin rikosten paljastamisen tai selvittämisen vuoksi salattavien potilas- ja asiakastietojen antaminen poliisille vaikuttaisi sitten potilaiden luottamukseen tiedonantajaan ja mitä tästä voisi seurata potilaalle, asiakkaalle tai yhteiskunnalle.

Tuotiin esimerkiksi esiin se, että vaikkapa psykiatrian tai päihdesairauksien alalla on tyypillistä, että osa potilaista pelkää sairautensa vuoksi monenlaisia asioita. Terveydenhuollon eettinen perusvelvoite ja tavoite on edistää potilaiden hyvinvointia ja terveyttä, ja tätä tehtävää on mahdotonta toteuttaa, jos luottamus terveydenhuollon tietosuojaan rapautuu ja jos potilaat eivät hae hoitoa. Eli tämä luottamuksen menetys voi aiheuttaa hoitoon tai

Pöytäkirjan asiakohta PTK 67/2026 vp

palveluihin hakeutumisen välttelyä tai viivästyistä, oireiden salaamista, hoitosuhteiden katkeamista. Tämä oli se keskeinen huoli, josta sosiaali- ja terveysvaliokunta lausui.

Vaikka tähän näitä mainittuja ongelmia liittyy, niin toki hallintovaliokunta joutui käymään punnintaa erilaisten oikeushyvien kesken eli toisaalta sen suhteen, minkälaista hyötyä tulee rikosten paljastamiseen ja selvittämiseen ja ennaltaehkäisemiseen sillä, että poliisi saa tietoja helpommin ja että viranomaisten kesken tätä tietojenvaihtoa tapahtuu, ja minkälaisia mahdollisia haittoja tästä sitten tulee. Itse luotan, että hallintovaliokunta päätyi tässä oikeaan ratkaisuun, eli tuen tätä hallintovaliokunnan mietintöä.

Tässähän on myös tehty korjauksia. Esimerkiksi on vaihdettu sana ”tarpeellinen” ”välttämättömään” ja tietyllä lailla tiukennettu näitä tietojen luovuttamisen ja saamisen edellytyksiä mielestäni tasapainoisella tavalla. Eli kiitos hallintovaliokunnalle ja sen puheenjohtajalle tästä työskentelystä. [Juha Hänninen: Erityisesti!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinäluoma, olkaa hyvä.

18.08 Eveliina Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyssä olevassa hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi poliisin ja muiden turvallisuusviranomaisten tiedonsaanti- ja tiedonluovutus-oikeuksia koskevaa sääntelyä. Tavoitteena on, että sääntely mahdollistaa tehokkaan ja toimivan tiedonvaihdon poliisin ja muiden viranomaisten sekä poliisin ja yksityisten tahojen välillä erityisesti rikostorjunnan tehostamiseksi ja yhteiskunnan turvallisuuden takaamiseksi. On välttämätöntä, että toimivaltaisilla viranomaisilla on käytössään kaikki olennainen tieto, jota tarvitaan erilaisiin vakaviin uhkiiin varautumiseksi, uhkatilanteiden ennaltaehkäisemiseksi ja sujuvan viranomaisyhteistyön varmistamiseksi. Tarkoituksena esityksellä on varmistaa, että sääntely vastaa nykyistä paremmin myös muuttuneen toimintaympäristön vaatimuksiin. Pidämme näitä tavoitteita pääasiassa erittäin kannatettavina ja perusteltuina.

Arvoisa puhemies! Esityksen mukaan poliisilakiin lisätään uusi säännös tietojensaannista sosiaali- ja terveydenhuollon palvelunantajilta. Pykälän mukaan poliisilla on päällystöön kuuluvan poliisimiehen pyynnöstä oikeus saada jatkossa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetussa laissa tarkoitettulta palvelunantajalta tai sen tehtäviä suorittavalta henkilöltä salassapitosäännösten estämättä tieto henkilön läsnäolosta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelunantajan toimitiloissa tiettyinä aikana ja tieto läsnä olleen henkilön henkilöllisyydestä edellyttäen, että tiedot ovat välttämättömiä pykälässä säädettyihin käyttötarkoituksiin, esimerkiksi jos tieto on välttämätön sellaisen rikoksen paljastamiseksi ja selvittämiseksi, josta laissa säädetty ankarin rangaistus on vähintään kaksi vuotta. Myös tiettyjen erikseen säädettyjen rikosten ollessa kyseessä tietojensaantioikeus olisi mahdollinen, vaikka sanotuista rikoksista säädetty enimmäisrangaistus on alhaisempi kuin kaksi vuotta vankeutta, esimerkiksi pahoinpitelyepäilyin.

Pidämme lakiesitykseen sisältyviä esitettyjä muutoksia pääasiassa kannatettavina muilta osin paitsi edellä mainittujen tiedonsaantioikeuksien osalta. On ongelmallista, että tiedonsaantioikeutta laajennetaan nyt varsin lievienkin rikosten selvittämiseen, kuten esimerkiksi rahankeräysrikoksen, metsästysrikoksen ja rakennussuojelurikoksen. Sotealan toimijat ovat pitäneet tätä lausuntokierroksella ja valiokunnan asiantuntijakuulemisissa ongelmallisena, koska tällainen laajennus ei ole oikeasuhtainen suhteessa siihen, kuinka merkittävästi se voi heikentää luottamusta sosiaali- ja terveydenhuoltoon, aivan kuten tässä edellä edustaja Räsänen esitti ja duubioi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 67/2026 vp

Esitämmekin siis SDP:n vastalauseen mukaisesti, että tiedonsaantioikeus tulisi olla vasta sellaisten rikosten selvittämiseksi, joista enimmäisrangaistus on kolme vuotta vankeutta, kuitenkin niin, että poikkeusperusteeksi lisättäisiin pahoinpitely. Näiltä osin mielestäni edustaja Räsäsenkin esittämä huoli ja pohdinta siitä, onko tämä nyt esitetty hallituksen ratkaisu oikeasuhteinen, tulee tässä SDP:n vastalauseessa paremmin huomioiduksi myöskin sosiaali- ja terveydenhuollon palvelunantajien palautteen mukaisesti. Joten, arvoisa puhemies, edellä olevan perusteella ehdotan, että lakiehdotukset hyväksytään vastalauseen mukaisena.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitala, olkaa hyvä.

18.12 **Juha Viitala sd:** Arvoisa herra puhemies! Nyt tosiaan on käsittelyssä hallituksen esitys, missä ehdotetaan muutettavaksi poliisin ja muiden turvallisuusviranomaisten tiedonsaanti- ja tiedonluovutus oikeuksia koskevaa sääntelyä, ja kun toimivaltaisilla viranomaisilla on käytössään kaikki olennainen tieto, niin se on tietenkin hyvä asia, ja siihen pitää pyrkiä, jotta me voidaan erilaiset uhkakuvat ja varautuminen hoitaa tarvittavalla tavalla ja ennalta ehkäistä näitä.

Pidän näitä tavoitteita tässä pääasiassa erittäin kannatettavina ja hyvinkin perusteltuina, mutta kuten tuossa edellä kuulumme edustaja Heinäluoman puheessa, niin tässä on tiettyjä ongelmia. On ongelmallista, että tiedonsaantioikeutta laajennetaan varsin lievienkin rikosten selvittämiseen, kuten esimerkiksi rahankeräysrikos, metsästysrikos ja rakennuspuolirikos. Sotealan toimijat ovat pitäneet tätä ongelmana, koska tällainen laajennus ei ole oikeasuhtainen suhteessa siihen, kuinka merkittävästi se voi heikentää luottamusta sosiaali- ja terveyspalveluihin.

Olisi hyvä, että tiedonsaantioikeus tulisi olla vasta sellaisten rikosten selvittämiseksi, joissa enimmäisrangaistus olisi se kolme vuotta, joten kannatan edustaja Heinäluoman tekemää esitystä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

18.14 **Merja Rasinkangas ps:** Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys poliisilain muuttamisesta, jonka tarkoitus on vahvistaa poliisin toimivaltuuksia ja toimintatapoja vastaamaan paremmin muuttunutta turvallisuusympäristöä. Tässä on olennaisena osana tiedonvaihdon helpottaminen viranomaisten välillä. Puhun tässä asiassa myös omasta kokemuksestani, sillä olen 36 vuoden poliisiurani aikana käytännön työssä nähnyt liian monta kertaa tilanteita, joissa tieto on kyllä jollakin viranomaisella, mutta se ei ole kulkenut ajoissa oikeaan paikkaan. Esteet tiedon siirtymisessä viranomaiselta toiselle ovat konkreettisesti tarkoittaneet sitä, että rikoksiin ei ole pystytty puuttumaan ajoissa ja ennalta estävästi. Siksi on hyvä ja tarpeellista, että näitä esteitä nyt puretaan.

Esityksellä selkeytetään poliisin oikeuksia käyttää ja luovuttaa salassa pidettäviä tietoja rikosten estämiseksi ja turvallisuuden takaamiseksi. Tämä on juuri sitä ennakoivaa rikos- torjuntaa, jota tarvitaan. Poliisin toimivaltuuksia täsmennetään ei mielivaltaisesti laajentamalla vaan nimenomaan niin, että vakavia rikoksia voidaan estää jo ennen kuin ne toteutuvat. Opposition vastalauseessa esitetyt huolet ovat varmasti aitoja, mutta ei ole mitään syytä huoleen, ainoa, jolla tämän lain myötä on syytä huoleen, on rikolliset.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 67/2026 vp

Lainaan vielä Poliisihallituksen lausunnon kohdan, joka on hyvin olennainen liittyen huoliin potilastiedoista: ”Poliisille ei olla esittämässä oikeutta saada terveydentilaan liittyviä tietoja, eikä poliisi tai kukaan muukaan ole sitä tämän lain valmistelun missään vaiheessa esittänytään.” Poliisilla on päällystöön kuuluvan poliisimiehen pyynnöstä oikeus saada tieto henkilön läsnäolosta ja henkilöllisyydestä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa ja toimitiloissa salassapitosäännösten estämättä. Tästä yksi esimerkki: esimerkiksi kadonneen tai kadonneeksi epäillyn mahdollisesti henkeen tai terveyteen kohdistuvassa vaarassa olevan henkilön löytämiseksi. Tämä on äärimmäisen tärkeää. Meillä on isoja henkilömääriä, jotka etsivät kadonnutta henkilöä, ja siihen käytetään valtavasti aikaa ja rahaa. Tämän vuoksi tällaisia poissulkevia tilanteita tarvitaan, jolloinka poliisi voi selvittää, onko henkilö esimerkiksi sairaalassa tai jossakin muualla.

Arvoisa puhemies! Rikollisuus ei tunne rajoja. Se tapahtuu yhä useammin verkossa, anonyymeilla alustoilla ja kansainvälisesti. Tässä ympäristössä vanhat toimintamallit eivät enää riitä. Poliisin on pystyttävä käsittelemään ja yhdistämään tietoa tehokkaammin, ja viranomaisten on pystyttävä toimimaan yhdessä nykyistä paremmin. Nykyinen lainsäädäntö ei ole pysynyt muutoksessa mukana. Käytännössä tämä on tarkoittanut sitä, että poliisi ei ole voinut luovuttaa salassa pidettäviä tietoja oma-aloitteisesti toiselle viranomaiselle, kun sitä on tarvittu, ja samalla poliisi ei ole aina saanut tehtäviensä hoitamiseksi tarvitsemiaan tietoja. Tällä esityksellä mahdollistetaan tehokas ja toimiva tiedonvaihto poliisin ja muiden viranomaisten sekä poliisin ja yksityisten tahojen välillä rikostorjunnan tehostamiseksi ja yhteiskunnan turvallisuuden takaamiseksi.

Kannatan tätä erinomaista lakiesitystä. Kiitos ministeri Rantaselle tämän erinomaisen esityksen eteenpäinviemisestä, ja kiitos hallintovaliokunnan puheenjohtaja Peltokankaalle mietinnön esittelystä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

18.18 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Meidän tärkein tehtävämme on varmistaa kansalaistemme turvallisuus. Siksi poliisin ja muiden viranomaisten on saatava ne tiedot, joita he tarvitsevat pitääkseen ihmiset turvassa. Meillä on velvollisuus varmistaa, ettei lainsäädäntö jää jälkeen todellisuudesta, jossa rikollisuus muuttuu, digitalisoituu ja järjestäytyy yhä nopeammin. Tällä hallituksen esityksellä tehdään muutoksia poliisilakiin ja useisiin henkilötietolakeihin. Muutosten tarkoituksena on poistaa tiedonvaihtoesteitä, yhtenäistää sääntelyä ja varmistaa, että turvallisuusviranomaiset voivat tehdä yhteistyötä tehokkaammin rikosten ehkäisemiseksi ja jokaisen arjen turvallisuuden takaamiseksi.

Arvoisa puhemies! Jatkossa poliisilla olisi mahdollisuus saada ja luovuttaa tietoja nykyistä selkeämmin ja yhdenmukaisemmin. Poliisi voisi saada välttämättömiä tietoja viranomaisilta, yksityisiltä toimijoilta sekä yhteiskunnan palveluntarjoajilta tilanteissa, joissa rikoksen estäminen, paljastaminen tai selvittäminen sitä edellyttää. Esimerkiksi tilanteissa, joissa poliisi pyrkii estämään henkeen tai terveyteen kohdistuvaa vaaraa, olisi heillä mahdollisuus saada sosiaali- ja terveydenhuollosta välttämättömät henkilöllisyys- ja läsnäolotiedot, mutta hoitosuhteen sisältö ei edelleenkään kuuluisi tämän lain piiriin. Tiedonsaanti on siis jatkossakin rajattua. Kyse on siitä tiedosta, mikä on välttämätöntä tietää.

Arvoisa puhemies! Samalla poliisille annetaan selkeä ja laissa rajattu oikeus luovuttaa tietoja paitsi pyynnöstä myös oma-aloitteisesti. Tavoitteena on korjata käytännön ongelma, joka on syntynyt aiemmin tilanteissa, kun viranomaisten välinen tiedonkulku ei ole on-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 67/2026 vp

nistunut välittämään tietoa havaitusta rikoksen valmistelusta, vakavan väkivallan uhkasta tai muusta merkittävästä vaarasta tämän vaaran toisena osapuolena olevalle toimijalle. Jatkossa tällaisia tietoja voitaisiin luovuttaa viranomaisten lisäksi myös yksityisille tahoille, mikäli vaaratilanteen estäminen sitä edellyttää. Jotta kaikista vakavimmat henkeen ja terveyteen kohdistuvat uhat voidaan estää ajoissa, on poliisin saumaton yhteistyö ja omaaloitteisuus välttämätöntä.

Arvoisa puhemies! Näillä muutoksilla on tavallisen suomalaisen arjen turvallisuuteen suora yhteys. Kun poliisi saa tiedon, se voi toimia ja auttaa myös muita viranomaisia toimimaan. Tämä esitys vahvistaa poliisin toimivaltuuksia täsmällisesti ja tarkkarajaisesti. Se ei murra yksityisyydensuojaa vaan määrittää sen rajat selkeämmin kuin nykyinen sääntely. Välttämättömyyden ja suhteellisuuden periaatteet ohjaavat nyt toimivammin jokaista tiedonsaannin ja tiedonluovutuksen tilannetta. Tämän esityksen tärkein tavoite on vahvistaa kansalaisten turvallisuutta ja varmistaa, että viranomaisilla on riittävät ja ajantasaiset keinot toimia. Lisäksi valiokunnan mietintö täydentää esitystä, ja se on nyt selkeästi vielä parempi. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

18.22 **Tiina Elo vihr:** Arvoisa puhemies! Rikostorjunnan tehostaminen ja viranomaisten välisen tiedonvaihdon parantaminen ovat kannatettavia tavoitteita. Tämä esitys kuitenkin laajentaa viranomaisten tiedonsaantioikeuksia tavalla, joka kajoaa perusoikeuksiin ja jää monelta osin epätarkaksi. Arkaluontoisten tietojen luovuttamista koskeva sääntely ei täytä niitä välttämättömyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimuksia, joita perusoikeuksiin puuttavalta lainsäädännöltä on edellytettävä.

Kaikkein huolestuttavinta tässä on, mitä esitys merkitsee sosiaali- ja terveydenhuollolle. Hoito- ja asiakassuhteen luottamuksellisuus on koko tämän järjestelmän perusta. Ihmisten on uskallettava hakea apua ja kertoa lääkärille tai sosiaalityöntekijälle vaikeimmistakin asioista pelkäämättä, että tiedot päätyvät eteenpäin. Asiantuntijalausuntojen ja myös sosiaali- ja terveysvaliokunnan lausunnon perusteella tästä esityksestä aiheutuvat haitat olisivat suurella todennäköisyydellä sen hyötyjä merkittävämmät.

Lähtökohtaisesti tässä hallituksen esityksessä asetetaan osin vastakkain turvallisuus ja yksityisyydensuoja tavalla, joka antaa virheellisen kuvan siitä, että perusoikeuksista olisi väistämättä tingittävä turvallisuuden lisäämiseksi. Turvallisuutta ei kuitenkaan rakenneta rapauttamalla kansalaisten luottamusta viranomaisiin tai sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin vaan vahvistamalla sekä turvallisuutta että perusoikeuksia samanaikaisesti.

Nämä mietinnön mukaiset lakiehdotukset eivät selkeytä sääntelyä, vaan jäävät osin epätarkoiksi ja tulkinnanvaraisiksi. Senpä takia tämä esitys olisi kaikkein parasta valmistella uudelleen yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön ja alan toimijoiden kanssa ja tuotava sitten kokonaisuutena uudelleen valiokuntien käsittelyyn.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

18.24 **Anne Rintamäki ps:** Arvoisa puhemies! Käsittelyssämme olevassa lakiesityksessä on kyse tärkeästä kokonaisuudesta, jossa ratkaistaan, miten poliisi pystyy vastaamaan tämän päivän ja huomisen turvallisuusuhkiin. On selvää, että toimintaympäristö on muuttunut. Rikollisuus on yhä useammin järjestäytyntä, kansainvälistä ja nopealiikkeistä. Täl-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 67/2026 vp

laisessa tilanteessa poliisilta ei voi vaatia vanhoilla välineillä toimimista. Siksi esityksen peruslähtökohta, poliisin toimivaltuuksien ajantasaistaminen, on oikea ja välttämätön.

Arvoisa puhemies! Opposition vastalauseissa esitetään kuitenkin merkittävää kritiikkiä. Niissä kannetaan huolta siitä, että poliisin valtuudet laajenevat liikaa, että sääntely jää tulokinnanvaraiseksi ja että ennakoiva toiminta voisi johtaa liialliseen puuttumiseen yksilön oikeuksiin. Osin on jopa esitetty koko esityksen hylkäämistä. On tärkeää, että perusoikeuksista pidetään kiinni. Tästä olemme samaa mieltä. Mutta perussuomalaisesta näkökulmasta opposition kritiikissä on myös ongelma. Se jää paikoin irti siitä todellisuudesta, jossa poliisi toimii tänä päivänä. Kun rikollisuus kovenee, myös viranomaisilta vaaditaan enemmän. Ei ole uskottavaa puolustaa kansalaisten turvallisuutta samalla, kun ollaan valmiita rajaamaan poliisin keinot liian kapeiksi. Jos viranomaiset eivät pysty toimimaan riittävän ajoissa, seuraukset näkyvät suoraan ihmisten arjessa: lisää rikoksia, turvattomuutta ja lopulta heikentynyttä luottamusta koko oikeusvaltioon.

Arvoisa puhemies! Opposition vastalauseissa korostetaan epäilyä siitä, että ennakoivaa toimintaa käytettäisiin liikaa tai väärin. Tähän on syytä todeta selvästi: suomalainen poliisi toimii laillisuusvalvonnan alaisena, ja järjestelmää täydentävät sekä sisäinen että ulkoinen valvonta. Valiokunta on lisäksi vahvistanut näitä mekanismeja. Ajatus siitä, että poliisille ei voisi antaa riittäviä toimivaltuuksia siksi, että niitä mahdollisesti käytettäisiin väärin, johtaa helposti siihen, että poliisia rajoitetaan enemmän kuin rikollisia. Perussuomalaisessa ajattelussa lähtökohta on selvä: Lainkuuliaisten kansalaisten oikeus turvallisuuteen on etusijalla. Se tarkoittaa, että poliisilla täytyy olla todelliset mahdollisuudet puuttua rikollisuuteen — myös ennalta.

Arvoisa puhemies! Uutena säännöksenä ehdotetaan poliisilain 4 luvun 5 §:ssä säädettäväksi tietojensaannista sosiaali- ja terveydenhuollosta. Onhan se ollutkin melko olematon ta touhua: Esimerkiksi Vaasassa toimivasta Vanhan Vaasan sairaalasta lähetettiin pyyntö poliisille tulla tutkimaan huumekoiran kanssa huume-epäilyä. Tietoa siitä, kenen huoneesta on kyse, poliisi ei saanut salassapitosäännösten vuoksi.

Kysymys on lopulta arvovalinnasta, asetammeko etusijalle teoreettisen riskin toimivaltuuksien liiallisesta käytöstä vai todellisen riskin siitä, että poliisi ei pysty estämään rikoksia ajoissa. Suomalaiset ansaitsevat turvallisen arjen, ja sen takaamiseksi poliisilla on oltava riittävät keinot. Tämä on erittäin tärkeä lakiesitys, jota perussuomalaiset ovat painotta-neet.

Kiitos valiokunnan puheenjohtaja Peltokankaalle asian esittelystä. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.